

Nr 91.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till Jordbrukarungdomens förbund; given Stockholms slott den 3 mars 1950.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

G. E. Sträng.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen uttalas, att de förslag rörande organisationen av frivillig förberedande yrkesutbildning för lantungdom, s. k. klubbverksamhet, som framlagts av lantungdomskommittén, icke böra genomföras för närvarande. En så stor höjning av statsbidraget för verksamheten, som skulle erfordras härför, anses nämligen icke böra ifrågasättas i nuvarande statsfinansiella läge. Statsbidraget till Jordbrukarungdomens förbund för budgetåret 1950/51 föreslås skola höjas med 15 000 kronor till 175 000 kronor.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet ö
Stockholms slott den 3 mars 1950.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng.

I årets statsverksproposition (IX. H. T. p. 124) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 beräkna ett anslag av 160 000 kronor till bidrag till Jordbrukarungdomens förbund. Jag torde nu få återkomma till denna anslagsfråga.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade min företrädare i ämbetet den 17 juni 1948 sex sakkunniga för att verkställa utredning och avgiva förslag rörande organisationen av klubbverksamhet på lantushållningens område för ungdom. De sakkunniga voro landshövdingen C. E. A. Mannerfelt, tillika ordförande, sekreteraren hos hushållningssällskapet i Jämtlands län N. Agerberg, Östersund, sekreteraren hos Landsbygdspartiet Bondeförbundet L. Eliasson, Stockholm, ledamoten av riksdagens andra kammare, lantbrukaren K. Hj. Gustafson, Dädesjö, samt ordföranden i Jordbrukarungdomens förbund, lantbrukaren E. Jonsson, Våring. De sakkunniga, som antagit namnet lantungdomskommittén, ha den 23 november 1949 avgivit betänkande med förslag angående frivillig, förberedande yrkesutbildning för lantungdom.

Över betänkandet ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av statskontoret, lantbruksstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, skogsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, samtliga hushållningssällskap och Hushållningssällskapens förbund, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Svenska Lantarbetareförbundet samt ett antal ungdomsförbund.

Lantungdomskommitténs förslag innebär i huvudsak att såsom en förskola till den undervisning, som meddelas vid lantbrukets lägre undervisningsanstalter, skall bedrivas klubbverksamhet bland landsbygdens barn och ungdom i åldern 11—18 år. Kommitténs majoritet förordar, att verksamheten skall ledas av hushållningssällskapen. Vid sällskapen skulle bland annat anställas ungdomsinstruktörer med uppgift att handhåva med verksamheten förenade uppgifter. Två reservanter inom kommittén, herrar Gustafson och

Jonsson, förorda, att Jordbrukarungdomens förbund även i fortsättningen skall anförtros huvudmannskapet för klubbverksamheten.

De årliga kostnaderna enligt kommittémajoritetens förslag uppskattas till 570 000 kronor, varav 80 000 kronor skulle utgå som bidrag till Jordbrukarungdomens förbund. Reservanterna förorda, att förbundet skall erhålla ett årligt bidrag av 500 000 kronor.

Kommitténs förslag tillstyrkes av flertalet remissinstanser. I åtskilliga yttranden förordas dock en lösning enligt den linje, som reservanterna angivit. Ett par remissinstanser uttala slutligen, att avgörandet av frågan bör uppskjutas.

Såväl kommittémajoritetens som minoritetens förslag förutsätter för sitt genomförande en mycket betydande anslagsökning. Jag anser mig i nuvarande ekonomiska läge icke kunna förorda en dylik anslagsökning. Under sådana förhållanden synes det lämpligast, att man ej nu tager ställning till kommitténs förslag utan att verksamheten tills vidare får fortgå i samma ordning som hittills. Statsbidrag torde följaktligen jämväl för år 1950 böra utgå till Jordbrukarungdomens förbund enligt i huvudsak samma grunder som under de senaste åren.

Vad angår storleken av det statsbidrag, som bör utgå till förbundet, torde jag få nämna, att *styrelsen för förbundet* i skrivelse den 22 augusti 1949 hemställer, att bidraget för år 1950 skall höjas till 255 670 kronor, d. v. s. 95 670 kronor mer än bidraget för år 1949. Enligt det stafförslag, som styrelsen överlämnat, avses av nämnda belopp 60 000 kronor för den centrala verksamheten samt 195 670 kronor till konsulentverksamheten.

Såsom skäl för ökat anslag till den lokala verksamheten under år 1950 framhåller förbundets styrelse, bland annat, att förbundet i stor utsträckning nödgats övergå till att helårsanställa befattningshavare inom nämnda verksamhet. Detta har, anför styrelsen, medfört en ytterligt värdefull stabilisering och kvalitetsförbättring av verksamheten, men ekonomiskt sett innebär, att förbundet ådragit sig ett sammanlagt underskott av 12 777 kronor 56 öre och nödgats att redan vid fastställandet av staten för år 1949 räkna med underskott å ytterligare 3 000 kronor. Styrelsen betonar, att omfattningen av förbundets klubbverksamhet måste minskas om inkomsterna ej höjas.

Av förbundets framställning inhämtas vidare bland annat följande.

Kostnaderna för den centrala verksamheten ha under år 1948 uppgått till 154 557 kronor. Av detta belopp har förbundet endast kunna täcka 137 117 kronor. Därvid ha disponerats dels 40 000 kronor av det för år 1948 beviljade statsbidraget å 160 000 kronor, dels donationsmedel m. m. å tillhoppa 64 715 kronor, dels ock till förbundet influtna årsavgifter, 32 402 kronor. Å den centrala verksamheten under år 1948 har sålunda uppstått ett underskott av 17 439 kronor.

Kostnaderna för den lokala verksamheten, d. v. s. konsulent- och klubbverksamheten, ha under år 1948 uppgått till 238 781 kronor. Dessa kostnader har förbundet till större delen kunnat gälda med återstoden av 1948 års

statsbidrag, eller 120 000 kronor, samt anslag och gåvor, som förbundet erhållit av hushållningssällskap, föreningsnämnder m. fl., å tillhoppa 114 906 kronor. Underskottet å den lokala verksamheten uppgår alltså till 3 875 kronor.

För år 1949 ha utgifterna för den centrala verksamheten beräknats till 148 245 kronor och för konsulent- och klubbverksamheten till 363 100 kronor.

I förbundets nu föreliggande framställning ha för år 1950 kostnaderna för den centrala verksamheten beräknats till 153 200 kronor och den lokala verksamheten 391 340 kronor. Utgifterna för den centrala verksamheten utgöras till stor del av kostnaderna för personalens löner och resor. Vidare ha förbundets kostnader för allmänt folkbildningsarbete upptagits med 22 250 kronor. För en kurs för ungdomskonsulenter och instruktörer samt för en kurs för distriktsfunktionärer ha beräknats 5 000 respektive 2 500 kronor. Vidare ha 18 060 kronor upptagits för att täcka en del av 1947 och 1948 års underskott.

Såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för den centrala verksamheten har förbundsstyrelsen anhållit om ett statsbidrag å 60 000 kronor. Vidare har beräknats att i årsavgifter till förbundet under år 1950 skola inflyta 35 200 kronor. I inkomststaten för den centrala verksamheten ha vidare posterna gåvomedel, anslag från landsting och hushållningssällskap samt diverse inkomster uppförts med respektive 45 000, 3 000 och 10 000 kronor.

Beträffande den lokala verksamheten har förbundets styrelse räknat med att kostnaderna för densamma skola till lika delar bestridas av statsmedel och ordsbidrag.

Lantbruksstyrelsen föreslår i utlåtande över förbundets framställning, att, därest på lantungdomskommitténs betänkande grundade förslag icke framläggas för 1950 års riksdag, förbundet för sin verksamhet under år 1950 skall erhålla ett till 200 000 kronor förhöjt statsbidrag. Lantbruksstyrelsen motiverar detta förslag med att förbundets ekonomiska ställning är svag. Lantbruksstyrelsen förklarar sig dela förbundsstyrelsens uppfattning, att tillgång till årsanställda konsulenter och instruktörer fordras för en i kvalitativt hänseende tillfredsställande klubbverksamhet. Vidare anser lantbruksstyrelsen det vara av stort värde, om förbundets klubbverksamhet kan fortgå i samma omfattning som tidigare.

Departementschefen.

Såsom jag i det föregående förordat torde Jordbrukarungdomens förbund böra erhålla statsbidrag jämväl för kalenderåret 1950. Förbundets egna inkomster och de statsbidrag, som utgått till förbundet för åren 1947 och 1948, ha icke räckt till för att täcka utgifterna för verksamheten. Anledningen härtill har förklarats främst vara den, att förbundet måst övergå till att helårsanställa arbetskraft. Lantbruksstyrelsen har vitsordat, att årsanställda konsulenter och instruktörer behövas för att klubbverksamheten skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Förbundet har framhållit, att denna verksamhet måste inskränkas, om icke förbundets inkomster ökas. Därest omfattningen av klubbverksamheten i alltför hög grad minskas, blir det uppenbarligen svårare att i framtiden utbygga verk-

samheten i önskvärd omfattning. Med hänsyn härtill förordar jag, att bidraget till förbundet för år 1950 skall höjas något. I nuvarande läge kan jag dock icke tillstyrka en så stor höjning, som den lantbruksstyrelsen föreslagit. Enligt min mening bör statsbidraget bestämmas till 175 000 kronor, vilket är 15 000 kronor mer än för år 1949.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Jordbrukarungdomens förbund* å riksstaten för budgetåret 1950/51 under nionde huvudtiteln anvisa ett anslag av 175 000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Grass.